

KTO ZAJMUJE SIĘ DOSTĘPNOŚCIĄ CYFROWĄ W POLSCE - 2020

O BADANIU

To trzecia edycja mojego badania społeczności osób zajmujących się w Polsce dostępnością cyfrową.

Rok 2020 stoi pod znakiem COVIDu. Nie skupiłem się jednak na wpływie pandemii na branżę. Zależało mi na szerszej perspektywie, bo w polskiej dostępności wiele się działo od poprzedniej edycji badania. Pojawiły się między innymi nowe ustawy, nowe obowiązki z nich wynikające i sankcje finansowe za brak ich spełnienia. Wiele nowych podmiotów komercyjnych zaczęło zajmować się tematem.

W tej edycji badania większy nacisk położyłem na temat rozwoju osób zajmujących się dostępnością, stąd pojawiło się kilka nowych pytań.

TECHNIKALIA

Badanie wykonałem w technice CAWI za pomocą ankiet elektronicznych.

Od 21.05.2020 r. do 21.09.2020 r. elektroniczne ankiety wypełniło i przesłało 177 osób.

Średnio na każde pytanie odpowiedziało 165 osób.

Suma procentów w danym pytaniu nie zawsze równa się 100%, ze względu na użyte w ankiecie pola wielokrotnego wyboru i na skutek zaokrągleń.

UŻYCIE DANYCH

Nie udostępniam danych źródłowych szanując zaufanie i dane osobowe uczestników badania.

Zachęcam do cytowania wyników. Proszę jedynie o przywołanie autorstwa i źródła
-J. Dębski (2020) Kto zajmuje się dostępnością cyfrową w Polsce 2020.

AUTOR

Kuba Dębski

Jestem projektantem dostępności i inclusive design. Wykładam na Uniwersytecie SWPS w Warszawie, Katowicach i Wrocławiu.

Prowadzę bloga „Nie tylko WCAG”

Wymyśliłem i od 2018 r. prowadzę badanie „Kto zajmuje się dostępnością cyfrową w Polsce”.

Masz pytania lub uwagi dotyczące badania?
Pisz śmiało! kuba@kubadebski.pl

Demografia

WIEK

9%	do 25 lat
14%	26-30 lat
18%	31-35 lat
26%	36-40 lat
17%	41-45 lat
9%	46-50 lat
3%	51-55 lat
3%	ponad 55 lat

STARSI O ROK

W porównaniu do dwóch poprzednich lat średnia wieku uczestników badania wzrosła o 1 rok i w 2020 r. wynosi **37 lat**.

FALOWANIE NA KRZYWEJ WIEKU

Zmniejszył się udział osób przed 35 rokiem życia (w 2019 r. stanowiły one 48% badanych, a w 2020 r. - 41%), ale jednocześnie w tej samej grupie zwiększył się udział osób przed 25 rokiem życia (4% w 2019r. - 9% w 2020r.)

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

80% nie
20% tak

JUŻ NIE SZUFLANDIA

W porównaniu z 2018 r. widać duży skok - dwa lata temu niepełnosprawność deklarowało aż 35% badanych.

TRZEBA UWAŻAĆ

Zmniejszający się udział osób z niepełnosprawnościami wśród specjalistów i jednocześnie rzadkie angażowanie użytkowników w proces projektowania i badania, może odsuwać nas od „realnych problemów, realnych ludzi” a przenosić bardziej w kierunku „zgodności ze standardem”.

MIEJSCE ZAMIESZKANIA

34% mazowieckie
16% małopolskie
8% dolnośląskie
8% śląskie
5% łódzkie
4% podlaskie
4% pomorskie
4% lubelskie
3% kujawsko-pomorskie
2% zachodniopomorskie
1% lubuskie
1% opolskie
1% podkarpackie
1% warmińsko-mazurskie

LIDER SŁABNIE

Województwo mazowieckie to wciąż najczęstsze miejsce zamieszkania specjalistów, choć widać duży spadek procentowy w porównaniu z 2019r. (54%).

ZNIKAJĄCE BIAŁE PLAMY

Jedynie województwo świętokrzyskie nie zostało wskazane przez badanych. W zeszły roku białe plamy dotyczyły 7 województw.

Jednocześnie 2% badanych odpowiedziało, że mieszka na stałe za granicą.

Edukacja i rozwój

KIERUNEK STUDIÓW

9% średnie
16% studia I stopnia
68% studia II stopnia
3% studia III stopnia
4% inne

POWRÓT DO UKŁADU Z 2018r.

W 2019 r. pojawiła się mała zmiana w stosunku do 2018 r. – o 4 punkty procentowe zmniejszył się udział absolwentów studiów II stopnia, a o tyle samo zwiększył udział osób po studiach doktoranckich.

W 2020r. dane niemal idealnie odpowiadają tym, które zostały zadeklarowane w 2018 r.

WYKSZTAŁCENIE

20% informatyka
6% politologia
6% projektowanie
komputerowe
5% pedagogika

INFORMATYKA WCIĄŻ BEZ KONKURENCJI, ALE...

Niezmiennie od 1. edycji najliczniejsza grupa badanych to absolwenci informatyki. Jednocześnie aż 80% osób zajmujących się dostępnością cyfrową nie ma wykształcenia informatycznego.

DUŻA RÓŻNORODNOŚĆ

Tylko 4 kierunki uzyskały wynik 5% lub wyższy. 54% odpowiedzi stanowiły kierunki studiów wskazane przez 1 lub maksymalnie 2 osoby.

- 14 User Experience Design (SWPS)
- 3 User Experience i Product Design (AGH)
- 2 Włączenie cyfrowe i społeczne (UŚ)
- 1 projektowanie

BEZ SZAŁU

Łącznie 20 badanych skończyło podypłomówki (kolejne 4 osoby zadeklarowały, że są w trakcie takich studiów).

Zdecydowanie przeważają absolwenci kierunków związanych z UX na Uniwersytecie SWPS.

Oprócz tego 2 osoby ukończyły certyfikowane kursy specjalistyczne dotyczące testowania i programowania.

ROZWÓJ W OSTATNIM ROKU - FORMY

- 85%** czytanie bloga/ artykułów
- 70%** konsultacje z dostępnościami
- 60%** udział w kursie on-line
- 52%** udział w konferencji branżowej
- 50%** udział w szkoleniu/warsztatach
- 40%** czytanie książek
- 40%** czytanie artykułów naukowych
- 33%** szukanie/analiza rozwiązań on-line
- 27%** udział w grupie roboczej
- 21%** udział w meetupie/ campie
- 13%** udział w konferencji naukowej
- 5%** studia podyplomowe
- 3%** udział w hackatonie

WIĘCEJ EDUKACJI ON-LINE

Udział w kursach on-line zadeklarowało **60%** badanych – w 2019r. wskazało tą odpowiedź jedynie 36%.

MNIEJ SPOTKAŃ

Rzadziej uczestniczyliśmy z kolei w meetupach i campach (2019r. – 32 %, 2020r. 21%) co może wynikać z ograniczeń covidowych.

PO SWOJEMU

7% badanych zadeklarowało inne działania m.in. udział w grupie facebookowej, konsultacje z osobami niewidomymi i... codzienną pracę.

ROZWÓJ W OSTATNIM ROKU - KOSZTY

34% do 500 zł

22% 501-2000 zł

18% 2001-3000 zł

6% 3001-5000 zł

12% 5001-8000 zł

8% powyżej 10000 zł

GŁÓWNIE BEZPŁATNIE

Tylko **27%** badanych zainwestowało jakiegokolwiek pieniądze w swój rozwój w ostatnim roku.

LUB NISKOKOSZTOWO

Wśród tych, którzy ponieśli te koszty **43%** wskazało inwestycje na poziomie nieprzekraczającym 1000 zł.

POZIOM DOŚWIADCZENIA - OGÓLNY

27% ekspert

31% starszy specjalista

26% specjalista

14% młodszy specjalista

1% stażysta

WYSOKI POZIOM DOŚWIADCZENIA

Wśród badanych przeważają starsi specjaliści i eksperci w swoich dziedzinach (łącznie **58%**).

POZIOM DOŚWIADCZENIA - DOSTĘPNOŚĆ

13% ekspert

10% starszy specjalista

21% specjalista

38% młodszy specjalista

15% stażysta

DOŚWIADCZENIE DOSTĘPNOŚCIOWE W BUDOWIE

Doświadczenie w innych dziedzinach nie przekłada się na to związane z dostępnością. Proporcje są niemal odwrócone - młodszy specjaliści i stażyści stanowią aż **53%** badanych.

13 FDC (Forum Dostępnej Cyberprzestrzeni)

6 IAAP (International Association of Accessibility Professionals)

Pojedyncze osoby wskazały: Sieć Liderów i Liderów dostępności, Polską Izbę Informatyki i Telekomunikacji, Polskie Stowarzyszenie Inwentaryzatorów Muzealnych, Forum Koordynatorów i Koordynatorek Dostępności, Szerokie Porozumienia na rzecz Umiejętności Cyfrowych, grupy robocze Ministerstwa Cyfryzacji

RACZEJ SAMODZIELNIE

Tylko 26 osób zadeklarowało przynależność do jakiejś organizacji branżowej czy grupy roboczej.

Połowa z tego wskazała Forum Dostępnej Cyberprzestrzeni, które w tym momencie jest organizacją nieaktywną.

ILE LAT W DOSTĘPNOŚCI

24% poniżej roku

32% 1-3 lata

15% 3-5 lat

11% 5-8 lat

17% ponad 8 lat

IDZIE NOWE POKOLENIE

W 2018 r. dokładnie 25% badanych zajmowało się dostępnością krócej niż 3 lata.

Dziś to aż **56%**! Idzie nowe!

ZNAJOMOŚĆ WCAG 2.0

8% doskonale
18% bardzo dobrze
39% dobrze
30% podstawowo
5% nie znam

LEKCJE DO ODROBIENIA

Wzrost liczby uczestników badania (ponad 3-krotny) w stosunku do 2019r. i znaczny udział specjalistów początkujących, przeniósł się na poziom znajomości standardów WCAG.

O ile w 2019r. co najmniej bardzo dobrą znajomość WCAG 2.0 deklarowało 50% badanych, o tyle obecnie odpowiada tak jedynie 26% z nich.

ZNAJOMOŚĆ WCAG 2.1

4% doskonale
17% bardzo dobrze
32% dobrze
37% podstawowo
8% nie znam

PODOBNIE JAK 2.0

Poziom znajomości standardów WCAG w wersji 2.1 wygląda dość podobnie jak tych w wersji 2.0, z niewielkim odchyleniem w stronę podstawowej ich znajomości.

Jest to poziom porównywalny do tego co deklarowano w 2019r.

ZROZUMIAŁOŚĆ WCAG 2.1

10% bardzo rozumiały
50% rozumiały
35% częściowo rozumiały
5% nierozumiały

LEPIEJ ROZUMIEMY NIŻ ZNAMY

60% badanych nie ma problemu z rozumieniem standardów WCAG 2.1.

W 2019r. 87% badanych uznało standard WCAG jako rozumiały lub bardzo rozumiały, ale wówczas pytanie dotyczyło jego wersji 2.0.

PRZYDATNOŚĆ WCAG 2.1

29% bardzo przydatny
41% przydatny
25% częściowo przydatny
5% nieprzydatny

TO SIĘ MOŻE PRZYDAĆ

Chociaż znamy ten standard stosunkowo słabo, a rozumie go 60% badanych, to **70%** oceniło WCAG 2.1 jako przydatny lub bardzo przydatny.

INNE STANDARDY

- Ustawy dotyczące dostępności
- Section 508
- RGAA
- ATAG
- Zalecenia „Dostępność Plus”
- Inclusive Design Framework Microsoft
- Wytyczne KRRiTV
- EN 301 549
- Standardy z dziedziny kultury - CIDOC CRM, LIDO, SPECTRUM
- Wewnętrzne standardy firmy
- ADA
- PDF/UA
- BBC Mobile Accessibility Guidelines
- Standardy dotyczące napisów i audiodeskrypcji
- EAA
- Lista kontrolna z gov.pl

KAŻDY SWOJE

Na pytanie o inne standardy czy wytyczne, wykorzystywane przy pracy, odpowiedziało **34%** badanych.

Przeważały **pojedyncze odpowiedzi**, za wyjątkiem „ustaw dotyczących dostępności” (wskazane przez 8 osób) i „Section 508” (wskazana przez 3 osoby).

OBSZARY DO ROZWOJU

- 70%** znajomość standardów dostępności np. WCAG 2.1
- 57%** obsługa programów/narzędzi do badania dostępności
- 46%** znajomość specyfikacji wspierających np. ARIA
- 37%** obsługa programów do poprawy dostępności dokumentów
- 34%** obsługa programów i technologii asystujących
- 33%** umiejętność prowadzenia badań z użytkownikami
- 32%** znajomość HTML, CSS, jQuery, JavaScript
- 30%** umiejętność identyfikacji potrzeb klientów/rynku
- 29%** efektywna argumentacja własnych rozwiązań
- 23%** obsługa programów do udostępniania multimediiów
- 18%** umiejętność sprzedaży własnych usług

CHCEMY SIĘ UCZYĆ

Wprawdzie poziom znajomości standardów WCAG jest najniższym od początku badania, ale chęć ich poznania jest najwyższa.

KWALIFIKACJE – ZAINTERESOWANIE

- 42%** WCAG w tworzeniu i dostosowywaniu stron internetowych
- 42%** Wdrażanie dostępności w organizacji
- 41%** Audytowanie dostępności stron internetowych
- 28%** WCAG w redagowaniu stron internetowych
- 27%** WCAG w tworzeniu i dostosowywaniu aplikacji mobilnych
- 26%** Audytowanie dokumentów cyfrowych
- 24%** WCAG w tworzeniu i dostosowywaniu dokumentów cyfrowych
- 20%** Projektowanie i prowadzenie badań z użytkownikami
- 20%** Organizowania wydarzenia dostępnych
- 13%** Organizowanie dostosowywania multimediiów + podstawy ich dostosowywania

W PLANACH ZDOBYCIE KWALIFIKACJI

80% badanych jest zainteresowanych zdobyciem kwalifikacji zawodowych związanych z dostępnością. Spośród nich 80% planuje zdobyć więcej niż jedną kwalifikację.

KIERUNKI ROZWOJU DOSTĘPNOŚCI

- 50%** obowiązek prawny dostępności dla wszystkich
- 50%** edukacja dostępnościowa na studiach/ w szkołach średnich
- 46%** wzrost liczby dostępnościowców
- 42%** włączenie dostępności do UX
- 28%** sankcje finansowe za brak dostępności
- 27%** konferencje/szkolenia dotyczące dostępności
- 26%** certyfikacja specjalistów ds. dostępności
- 20%** stworzenie instytucji nadzorującej dostępność
- 18%** meetupy/spotkania nieformalne
- 11%** polski standard certyfikacji dostępności
- 8%** rynek sam zweryfikuje

EDUKACJA PIERWSZY RAZ TAK WYSOKO

Wprowadzenie tematu dostępności do edukacji wskazało 50% badanych, a więc tyle co „nieśmiertelny” obowiązek prawny także podmiotów komercyjnych.

NOWE POMYSŁY

Wśród odpowiedzi pojawiło się kilka innych pomysłów na rozwój np. włączenie dostępności w główny nurt developmentu, szkolenie kadr zarządzających i prywatne pozwy osób z niepełnosprawnościami.

Praca

STANOWISKO

- 18%** UX designer/researcher
- 11%** specjalista ds. dostępności
- 10%** menadżer projektu
- 10%** developer
  - 9%** redaktor treści
  - 8%** ekspert ds. dostępności
  - 8%** koordynator ds. dostępności
  - 4%** productdesigner
  - 3%** tester
  - 2%** product owner
  - 2%** zarząd/kadra zarządzająca
  - 2%** wykładowca/ szkoleniowiec
  - 1%** projektant dostępności,

WAŻNA ZMIANA

Tym razem to UXowcy są zdecydowanym liderem zestawienia – niemal 2-krotnie liczniejsi niż developerzy. (Developerzy byli liderami w tej kategorii przez 2 wcześniejsze edycje badania)

MENADŻER NA PODIUM

Po raz pierwszy przedstawiciele kadry zarządzającej znaleźli się w pierwszej trójce stanowisk.

WYNAGRODZENIE

2%	poniżej 1920 zł
8%	1920-2500 zł
16%	2500-3500 zł
27%	3500-5000 zł
20%	5000-7000 zł
26%	powyżej 7000 zł

„WYPŁASZCZENIE KRZYWEJ”

Zmniejszył się udział osób z zarobkami powyżej 7000 zł (35% w 2019r.).

Jednocześnie zwiększył się znacznie udział procentowy osób z wynagrodzeniem na poziomie 1920-2500zł (2% w 2019r.)

Na pytanie o zarobki odpowiedziało 94% badanych.

MIEJSCE PRACY - TYP

- 43%** firma komercyjna
- 33%** instytucja publiczna
- 12%** organizacja
pozarządowa
- 5%** instytucja
edukacyjna/szkoła
- 4%** freelance
- 3%** podmiot ekonomii
społecznej
- 1%** wolontariat

WIĘCEJ DOSTĘPNOŚCIOWCÓW W INSTYTUCJACH

Do 33% wzrósł poziom zatrudnienia osób od dostępności w instytucjach publicznych (w 2019r. – 22%).

Miał na to z pewnością wpływ nowy obowiązek prawny powoływania koordynatorów ds. dostępności.

EKSPERCI W FIRMACH I INSTYTUCJACH

Doświadczeni eksperci ds. dostępności pracują głównie w firmach komercyjnych i instytucjach (po 40% ekspertów).

MIEJSCE PRACY - MIEJSCOWOŚĆ

43% Warszawa

17% Kraków

10% Wrocław

7% Poznań

4% Łódź

4% Białystok

3% Katowice

3% Częstochowa

3% Trójmiasto

3% Toruń

2% Szczecin

2% Gliwice

WARSZAWA WCIĄŻ NAJPOPULARNIEJSZA

Warszawa jest wciąż najpopularniejszym miejscem pracy ale jest wynik jest sporo niższy niż we wcześniejszych edycjach.

DUŻY SKOK KRAKOWA

17% badanych pracuje głównie w stolicy Małopolski. W 2019 r. Kraków wskazało 4% badanych.

RACZEJ LOKALNIE

5% badanych zadeklarowało pracę na terenie całej Polski, a 2% pracę głównie dla klientów zagranicznych.

OBSZAR DZIAŁAŃ

64% rozwiązanie webowe

35% mobile

11% multimedia

12% e-learning

2% smartwatch

3% smartTV

3% inne

WIĘKSZA SPECJALIZACJA

W 2019 r. 92% badanych deklaroowało projektowanie rozwiązań webowych, a 60% mobilnych. W tym roku widać dużo większe specjalizowanie się w poszczególnych zakresach działania.

Co ciekawe, **25%** badanych nie zajmuje się projektowaniem i badaniami.

CO ROBISZ

- 51%** budowanie świadomości dostępnościowej
- 44%** doradztwo/konsultacje
- 38%** bieżąca analiza dostępności serwisu własnego
- 36%** testy eksperckie
- 34%** projektowanie rozwiązania/usługi
- 33%** dostosowanie dokumentów
- 32%** strategia dostępności
- 30%** szkolenia/ wykłady
- 28%** testy z użytkownikami
- 26%** projektowanie graficzne
- 26%** zarządzanie zespołem projektowym
- 25%** warsztaty
- 25%** dostosowanie multimediów
- 25%** upraszczanie języka
- 20%** programowanie
- 17%** zapytania ofertowe
- 15%** blog/artykuły/podcast
- 12%** tworzenie przepisów dotyczących dostępności

SZEROKI WACHLARZ UMIEJĘTNOŚCI

Niezmiennie od pierwszej edycji badani wykazują aktywności i umiejętności w wielu obszarach.

W tym roku aż **38%** badanych wskazało zajmowanie się bieżącą analizą dostępności własnego serwisu. To dużo, zwłaszcza biorąc pod uwagę raczej niski odsetek ewaluacji dostępności w projektach.

CO ROBISZ NAJCZĘŚCIEJ

- 28%** budowanie świadomości dostępnościowej
- 25%** doradztwo/konsultacje
- 24%** testy eksperckie
- 23%** bieżąca analiza dostępności serwisu własnego
- 17%** szkolenia/ wykłady
- 17%** dostosowanie dokumentów
- 17%** projektowanie rozwiązania/usługi
- 15%** programowanie
- 16%** projektowanie graficzne
- 15%** testy z użytkownikami
- 14%** zarządzanie zespołem projektowym
- 12%** upraszczanie języka
- 11%** strategia dostępności
- 11%** dostosowanie multimediów
- 8%** blog/artykuły/podcast
- 5%** warsztaty
- 5%** tworzenie przepisów dotyczących dostępności
- 4%** zapytania ofertowe

BUDOWANIE ŚWIADOMOŚCI NOWYM NUMEREM 1

To duże zaskoczenie, zwłaszcza w porównaniu z wcześniejszymi edycjami badań. O ile działania uświadamiające zawsze były wskazywane jako ważny obszar działań, to nie były podejmowane zbyt często.

DUŻY SPADEK PROGRAMOWANIA

Inna, szersza struktura badanych, z mniejszym udziałem developerów, przełożyła się na stosunkowo niską pozycję działań związanych z programowaniem. (w 2019r. 2. pozycja i 28%)

OCZEKIWANIA KLIENTÓW

- 53%** poprawa dostępności serwisu
- 47%** audyt ekspercki serwisu
- 22%** poprawa dostępności dokumentów
- 21%** audyt ekspercki aplikacji
- 21%** testy serwisu z użytkownikami
- 17%** poprawa dostępności multimediiów
- 15%** strategia dostępności produktu/usługi
- 15%** testy dostępności dokumentów
- 13%** szkolenie dla twórców treści
- 12%** konsultacje dot. dostępności
- 11%** certyfikat dostępności
- 11%** szkolenie dla developerów
- 11%** testy aplikacji z użytkownikami
- 10%** długookresowy monitoring
- 9%** strategia dostępności firmy/organizacji

BEZ WIĘKSZEJ REWOLUCJI

Cały czas największym zainteresowaniem u klientów cieszą się poprawa dostępności serwisu i audyty eksperckie.

Pewną nowością jest wysoka pozycja poprawy dostępności dokumentów, co może wynikać z nowych przepisów prawnych oraz rosnącej świadomości związanej z kluczową rolą dostępności treści.

CZAS NA DOSTĘPNOŚĆ - W TYGODNIU

50% 0-9 godzin

21% 10-19 godzin

9% 20-29 godzin

9% 30-39 godzin

10% ponad 40 godzin

GŁÓWNIE W INNYCH OBSZARACH

Dostępność stanowi główny obszar działań zawodowych dla jedynie ok. **20%** badanych.

W kontekście oczekiwań klientów to spore wyzwanie dla osób zajmujących się dostępnością. Zarówno poprawa dostępności serwisu jak i audyty eksperckie wymagają bowiem dużego czasowo zaangażowania dostępnościowców.

CZAS NA DOSTĘPNOŚĆ - W PROJEKCIE

36% do 5 godzin
18% 5-10 godzin
13% 11-20 godzin
5% 21-30 godzin
4% 31-40 godzin
12% ponad 40 godzin

SZYBKIE STRZAŁY

W 67% projektów dostępność nie zajmuje więcej niż 2 dni robocze.

W porównaniu do 2019r. spadł nieco poziom projektów z ponad 40-godzinnym zaangażowaniem w temat dostępności.

4% badanych nie pracuje w systemie projektowym.

GŁÓWNI KLIENCI

- 32% administracja rządowa
- 31% administracja samorządowa
- 24% klient wewnętrzny
- 22% instytucje edukacyjne
- 19% banki
- 15% instytucje użyteczności publicznej
- 13% e-commerce, m-commerce
- 6% firmy telekomunikacyjne
- 5% firmy ubezpieczeniowe
- 4% organizacje pozarządowe
- 3% instytucje kultury
- 2% telewizja

SAMORZĄDY ZNÓW WAŻNYM KLIENTEM

Administracja rządowa jest od zawsze głównym klientem dla specjalistek i specjalistów ds. dostępności, ale w tym roku niemal zrównała się z nią administracja samorządowa. Po zeszłorocznym spadku (22%) dzisiejsze 31% to spory skok.

WSPÓŁPRACOWNICY

- 55%** developer
- 40%** redaktor/zespół redaktorski
- 37%** UX designer/researcher
- 32%** project manager
- 30%** grafik
- 22%** administrator
- 21%** product manager
- 2%** specjalista ds. HR
- 2%** pracownicy muzeum
- 2%** QA tester

KTO WSPIERA UXÓW

Na wysoki wynik developerów i redaktorów jako współpracowników mógł przełożyć się wysoki udział UXów jako osób zajmujących się dostępnością.

Można odnieść wrażenie, że praca nad dostępnością jeszcze bardziej przechodzi do małych zespołów, skupiających specjalistów z różnych dziedzin.

POPRAWA DOSTĘPNOŚCI – ILE % PROJEKTÓW

7%	poniżej 10%
3%	10-20%
1%	20-30%
4%	30-40%
8%	40-50%
5%	50-60%
6%	60-70%
7%	70-80%
25%	powyżej 80%
33%	nie mam pojęcia

ZNACZNY SPADEK

W 2019r. 62% badanych oceniało, że minimum połowa ich projektów kończy się poprawą dostępności. W tym roku stwierdziło tak już tylko 43% respondentów.

BRAK WIEDZY

Najliczniejsza grupa, bo aż 33% osób odpowiedziało, że nie wie czy projekty, w których biorą udział, kończą się poprawą dostępności.

ZGODNOŚĆ Z WCAG 2.1 AA – ILE % PROJEKTÓW

16% poniżej 10%
4% 10-20%
5% 20-30%
4% 30-40%
6% 40-50%
4% 50-60%
5% 60-70%
3% 70-80%
9% powyżej 80%
43% nie mam pojęcia

BRAK KOMUNIKACJI CZY POWAŻNY PROBLEM?

Aż 43% badanych stwierdziło, że nie wie czy projekty, w których brali udział zakończyły się zgodnością z WCAG 2.1.

Może być to jedynie problem komunikacji wyników, ale kto jeśli nie specjaliści zajmujący się dostępnością powinni je znać.

Problem może być też poważniejszy i wynikać z braku ewaluacji. W kontekście obowiązków raportowania do UE stanu dostępności w Polsce, to bardzo poważne wyzwanie.

NARZĘDZIOWNIA

61% NVDA
53% analizator kontrastu
52% walidatory W3C
47% WAVE
39% VoiceOver
39% Google Accessibility
Developer Tools
23% Web Developer
20% TalkBack
15% JAWS
14% Utilitia
9% ChromeVox
7% ZoomText
3% ANDI

MNIEJ TECHNICZNIE

Dotychczas najpopularniejszym narzędziem wykorzystywanym przez osoby zajmujące się dostępnością były walidatory W3C.

W tym roku widać, że narzędzia czysto developerskie ustąpiły pierwszeństwa tym, które pozwalają symulować doświadczenia użytkowników.

Może być to kolejny z efektów zmiany specyfiki grupy z developerskiej na bardziej designerską.

Jacy jesteśmy w 2020 r.?

przemyślenia autora

Jest nas więcej, ale...

Tegoroczna edycja badania pokazała, że przybywa osób zajmujących się w Polsce dostępnością cyfrową. W dwóch poprzednich edycjach wzięło udział po ok. 50 osób, a w tej już 177.

Na pewno miał na to wpływ wydłużony czas zbierania ankiet (4, a nie jak dotychczas 1 miesiąc) ale uważam, że temat też staje się po prostu bardziej popularny.

Jednocześnie wiele osób, które zajmują się dostępnością cyfrową nie wzięło udziału w badaniu. Brakuje w nim między innymi... kilkunastu tysięcy koordynatorek i koordynatorów ds. dostępności, którzy zgodnie z polskim prawem, są od 30 września 2020r. w każdej instytucji publicznej. Dotarcie do nich to duże zadania na rok 2021.

Zmieniona specyfika grupy

Nie dobieierałem sztucznie grupy badawczej, a jedynie starałem się jak najszerzej promować badanie i zapraszać do wzięcia w nim udziału. To poszerzanie definicji „kogoś od dostępności” widać w wynikach.

Najliczniejszą grupą respondentów okazali się projektanci i badacze UX. Po raz pierwszy na podium znaleźli się także przedstawiciele kadry zarządzającej. Biorąc to pod uwagę zaskakuje nieco tendencja zniżkowa jeśli chodzi o zarobki osób zajmujących się dostępnością cyfrową.

Mniejszy procentowo udział osób „technicznych” (choć wciąż 20% to absolwentki i absolwenci informatyki) wpłynął na statystycznie mniejszą znajomość standardów WCAG i innych technicznych aspektów dostępności.

Edukacja, edukacja, edukacja

Nasza wiedza na temat dostępność i projektowania włączającego nie wynika z formalnej edukacji. Zarówno na poziomie średnim jak i wyższym brakuje przedmiotów, nie mówiąc już o kierunkach czy specjalizacjach, dotyczących tych tematów. Na studiach podyplomowych dostępność i inclusive design co najwyżej „bywają”.

A jesteśmy głodni wiedzy! Niby nie pociągają nas konferencje naukowe, ale już 80% badanych chce zdobyć choćby jedną z kwalifikacji zawodowych związanych z dostępnością. Włączenie dostępności w programy nauczania, po raz pierwszy, jako jeden z głównych kierunków rozwoju branży wskazało aż 50% badanych.

Póki co niewiele inwestujemy w swój rozwój, ale może to nie tylko kwestia zarobków, ale też braku odpowiedniej oferty.

Rzeczywistość 2020

Instytucje publiczne od września 2020r. mają obowiązek zatrudnienia koordynatorów ds. dostępności oraz publikowania deklaracji dostępności – opisu w jaki sposób dbają o ten aspekt ich działalności.

To spowodowało duży ruch na rynku dostępnościowym. Przynajmniej część deklaracji powstała na podstawie szczegółowych audytów i badań. Powstało wiele podmiotów komercyjnych oferujących szkolenia czy dostępne serwisy – niestety część z nich jedynie tylko z nazwy dostarcza dostępne rozwiązania.

Przestało istnieć Ministerstwo Cyfryzacji, które do tej pory koordynowało wszystkie działania związane z dostępnością na poziomie instytucji publicznych. Trwa właśnie przenoszenie jego kompetencji do Kancelarii Premiera.

Są to zupełnie inne warunki działania niż w 2019r.

A rynek bez większych zmian

Pomimo kilku zmian otoczenia, sam rynek dostępnościowy niewiele się zmienił - klienci nadal potrzebują głównie audytów i poprawy serwisów WWW.

Wprawdzie deklarujemy, że głównym naszym zajęciem jest teraz „budowanie świadomości dostępnościowej” (28%) ale nie widać tego np. w nowych, ciekawych formach edukowania i uświadamiania, które oferowalibyśmy klientom. Pojawiło się kilka nowych szkoleń on-line ale ich zakres nie zmienia się od lat, a forma, mam wrażenie, została bardziej wymuszona COVIDem niż faktycznym badaniem potrzeb.

Wciąż czekam na jakiś twórczy ferment, który ruszy ten skostniały rynek. I co jakiś czas staram się jakoś sam w nim zamieszać 😊.

Twarze dostępności

O CO CHODZI

Same dane liczbowe są suche, bezosobowe i sprawiają, że chcąc nie chcąc pojawia się nam w głowie „statystyczny człowiek od dostępności”.

Tymczasem jesteśmy bardzo różni. Nie tylko jeśli chodzi o doświadczenie, wykonywane zadania, ale też patrząc na motywacje naszych działań.

Zdecydowanie pociągają mnie historie ludzi, którzy stoją za wynikami tegorocznej edycji badania. Kilkanaście z tych osób namówiłem na rozmowę i zadałem im po 5 takich samych pytań. Powstała z tego **seria mini wywiadów dostępna na moim blogu „Nie tylko WCAG”**. Siedem z tych wywiadów, z wybranymi rozmówcami, reprezentującymi różne podejścia i specyfiki pracy, zamieszczam tu, na końcu raportu z 2020r.

Poznajcie się! Warto!

ZUZANNA RASZKOWSKA

Zuzanna jest zastępcą dyrektora w Departamencie Spraw Europejskich i Współpracy Międzynarodowej w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej.

Od 11 lat związana z administracją rządową, zajmuje się współpracą w ramach Unii Europejskiej oraz unijną legislacją.

Aktualnie odpowiada za wdrażanie w Polsce European Accessibility Act (EAA).

Niech nie zmylą nikogo te prawne nazwy stanowisk, departamentów i aktów – Zuzanna jest zdecydowaną orędowniczką dostępności z ludzką twarzą i do tego prawdziwą „accessibility badass”.

Czym zajmujesz się na co dzień? Jak wygląda Twój zwykły dzień pracy?

Każdy dzień otwieram Unią Europejską. Co się zdarzyło podczas obrad instytucji UE dnia poprzedniego, czego mamy się spodziewać po kolejnym dniu, co w tematach neutralności klimatycznej, nowego budżetu unijnego, odbudowy po pandemii, polityki spójności itp. To w ramach unijnej polityki spójności wspierane są projekty rozwijające dostępność.

Moja domena to dyrektywa UE w sprawie wymogów dostępności produktów i usług (EAA). Kiedyś uczestniczyłam w jej negocjowaniu, teraz wdrażam z zespołem do polskiego porządku prawnego.

Jestem pewna, że EAA będzie narzędziem zmiany. Zwiększy świadomość społeczną, otworzy biznes na nowe perspektywy, wyeliminuje kolejne przeszkody w naszym otoczeniu, umożliwi samodzielność, z której każdy, bez względu na sprawność, chce się cieszyć, realizując swoje codzienne sprawy życiowe. W EAA główną rolę promotora dostępności przejmą przedsiębiorstwa.

Wdrożenie wymogów dostępności będzie dodatkowym wyzwaniem dla firm, ale ma też być dla nich szansą na rozwój, zaprojektowanie i wdrożenie innowacji.

Co dla Ciebie oznacza „dostępność”?

Dostępność to dla mnie ogromnie ważne doświadczenie osobiste i poszerzenie mojej perspektywy patrzenia na świat. To też otwarcie się na drugiego człowieka, dostrzeżenie pozornych drobiazgów, które mogą stanowić barierę nie do przebycia.

To empatia, która nie jest wyłącznie współczuciem, ale motywacją do aktywności. To poznanie wspaniałych ludzi, których temat dostępności przyciąga.

Dostępność to temat fascynujący ze względu na powiązanie wielu różnych sfer – prawnej, gospodarczej, technologicznej, społecznej. Bardzo mnie rozwinął pod względem zawodowym.

Co w temacie dostępności ostatnio zaskoczyło Cię pozytywnie lub po prostu ucieszyło?

Cieszę się na każdy błysk w oku, kiedy opowiadam o dostępności lub gdy znajomi przychodzą do mnie z historiami o dostrzeżonych znakach dostępności.

W skali makro i bardziej historycznie – dużą radością było dla mnie ogłoszenie dostępności jako jednego z priorytetów Rządu pod koniec 2017 roku. Pracowałam już wtedy drugi rok nad dyrektywą o dostępności i ciągle był to temat niszowy, dla pasjonatów.

Wraz z powstaniem programu Dostępność Plus wiele zaczęło się zmieniać, w świadomości, w prawie. To był silny i ważny impuls, który przygotował grunt pod kolejne inicjatywy, w tym legislacyjne.

Najważniejsza książka, serwis czy wydarzenie, które rozwinęły Cię w temacie dostępności to:

Sporo się dowiaduję z LinkedIna, zerkam do Forbesa, Medium. Śledzę strony korporacji, które mocno stawiają na dostępność. Czytam też teksty blogerów – szczególnie lubię [Sheri Byrne-Haber](#). Gdy znajdę więcej czasu chętnie słucham [podcastu „13 Letters”](#).

Twoja rada dla tych co dopiero zaczynają tworzyć Internety:

Poznaj zasady, ale nie ograniczaj się do nich tylko wejdź głębiej.

„Spełnienie wymagań” to jedna strona medalu. Druga – to świadomość. To świadomość pozwala zrozumieć, że osoby z niepełnosprawnościami powinny móc korzystać z tych samych praw w dostępie do dóbr i usług, jak wszyscy. Świadomość to też zrozumienie, że dostępność jest ekonomicznie opłacalna.

KAROL STEFAŃSKI

Karol jest Product Designerem w Boldare.

Poznaliśmy się na LinkedInie – ależ to brzmi romantycznie. Zwróciłem na niego uwagę, bo w prostych słowach, w filmie nie dłuższym niż 1,5 minuty wytłumaczył ogólne zasady dostępnej nawigacji.

Zdolny człowiek i od UI i od typografii, zwolennik angażowania użytkowników w proces projektowania, bratnia dusza w promowaniu podejścia inclusive design. I ktoś dzięki komu przestałem mówić „huwer” na „hover”.

Czym zajmujesz się na co dzień? Jak wygląda Twój zwykły dzień pracy?

Każdy dzień wygląda inaczej, ale po sprawdzeniu Slacka i szybkiej prasówce wyrównuję się z zespołami, w których obecnie działam i stąd idą już przeważnie dwie drogi.

Pierwsza: wpadam w wir spotkań, gdzie staramy się wymyślać rozwiązania obecnych problemów w projektach, podejmować mnóstwo małych, ale ważnych decyzji i dojść do jakichś sensownych ustaleń, a do tego upewnić się, że każdy wie, co ma robić.

Druga zaś to ta, w której siadam do projektowania i w skupieniu dostarczam „dizajny”. Co to będą za artefakty? To temat na osobną dyskusję, natomiast najczęściej i tak w międzyczasie muszę reagować na pytania zespołu developerskiego, więc praktycznie nigdy nie mam okazji pracować w stuprocentowym skupieniu przez większość dnia.

Co dla Ciebie oznacza „dostępność”?

Internet jest obecnie jednym z fundamentów naszego społeczeństwa. Dostępność to nic innego,

jak próba sprawienia, by wszystko, co ten fundament podtrzymuje było możliwe do doświadczenia przez jak największą grupę ludzi — niezależnie od tego, co ich cechuje.

Życzę sobie, żeby internet był inkluzywny i nikogo nie wykluczał. Nie chodzi jedynie o to, by strony były dobrze czytane przez czytniki ekranowe. O to, rzecz jasna, też. Warto jednak spojrzeć szerzej, również na kwestie płci, orientacji, no i oczywiście prędkości połączenia. Jesteśmy na dobrej drodze, ale wciąż mamy przed sobą sporo pracy — głównie edukacyjnej.

Co w temacie dostępności ostatnio zaskoczyło Cię pozytywnie lub po prostu ucieszyło?

Apple. W nadchodzącym iOS wprowadza kolejną serię usprawnień i funkcji, które pomogą m.in. osobom z uszkodzonym słuchem.

Ponadto bardzo dobrze, że jako społeczność zaczynamy dostrzegać potrzeby ludzi innych od nas.

Najważniejsza książka, serwis czy wydarzenie, które rozwinęły Cię w temacie dostępności to:

- Technically Wrong: Sexist Apps, Biased Algorithms, and Other Threats of Toxic Tech
Sary Wachter-Boettcher – fantastyczna książka pokazująca, jak projektanci, mimo szczerych chęci, często wąsko patrzą na kwestie, które wychodzą poza ICH codzienność. Podejrzewam, że część osób sceptycznie podejdzie do tej pozycji po przeczytaniu podtytułu, ale dajcie jej szansę, bo warto.
- Prelekcja Sary Soueidan na Smashing Conference we Freiburgu – miałem okazję słuchać Sary na żywo i zobaczyć jak skomplikowanym i pełnym zależności procesem z perspektywy developera jest kodowanie „pod accessibility”. Mówiła przede wszystkim o pomaganiu niewidomym, a przecież to nie jedyna przypadłość, którą należy brać pod uwagę. Polecam konferencje spod szyldu Smashing – zdecydowanie warto się wybrać — szczególnie jak ktoś jest zainteresowany kwestiami technologii stojącej za siecią.

Twoja rada dla tych co dopiero zaczynają tworzyć Internet:

- Obejrzyjcie sobie BingO Bakery: Headings, Landmarks, and Tabs.
- Miejcie otwarte głowy, podróżujcie i obserwujcie, jak ludzie korzystają z technologii.
- Pamiętajcie, że życie w bańkach i nie projektujecie dla siebie.
- Jedzcie dużo warzyw.

PRZEMYSŁAW MARCINKOWSKI

Przemek jest ekspertem ds. dostępności i Członkiem Zarządu Fundacji Widzialni.

Jest doskonałym przykładem człowieka, który dużą wtopę potrafił przekuć w bardzo duży sukces. Oczywiście nie magicznie, tylko ciężką pracą.

Kiedyś napisałem mu:

„Pan Przemko Marcinkowski najznamienitszym jest znawcą ARIA, którzy we wszystkich królestwach bydlą. A kto by się temu sprzeciwił, z tym będę się potykał, póki sam nie zginę, albo on nie zginie”

i podtrzymuję to.

Czym zajmujesz się na co dzień? Jak wygląda Twój zwykły dzień pracy?

Maile, audyt, programowanie, programowanie, maile, audyt, telko, reaudyt, programowanie, szkolenie, programowanie, telko, telko, drugi reaudyt, programowanie, trzeci reaudyt, szkolenie 3 dni, programowanie, telko, szkolenie, audyt...

Oczywiście nie wszystko w jednym dniu ale tak to mniej więcej wygląda.

Pomiędzy to wpadają inne projekty, które rozciągnięte są w czasie na wiele miesięcy, a nawet lat. Opracowaliśmy na przykład dziesięć kwalifikacji z zakresu dostępności w ramach Zintegrowany System Kwalifikacji, tak aby było wiadomo jakie kwalifikacje i jak uzyskane powinien posiadać np.: audytor dostępności czy koordynator dostępności w organizacji.

Co dla Ciebie oznacza „dostępność”?

Dostępność to zapewnienie dostępu do informacji możliwie największej liczbie użytkowników niezależnie od wieku, niepełnosprawności, sprzętu i oprogramowania. Taka regułka mi się podoba.

Co w temacie dostępności ostatnio zaskoczyło Cię pozytywnie lub po prostu ucieszyło?

Ostatnio zaskoczyło mnie jak wiele osób zaczęło interesować się dostępnością: urzędnicy, developerzy, pracownicy instytucji publicznych. Ale w sumie nic dziwnego. Każdy kto usłyszy, że zostanie karę za niedostępną stronę czy aplikację, bo tak mówi ustawa o dostępności, weźmie w końcu temat na tapetę.

Za każdym razem cieszy mnie, jeśli po przekazaniu raportu z audytu, developerzy, zanim zaczną wprowadzać poprawki, mają pytania, uwagi i wątpliwości. Najczęściej oznacza to, że naprawdę starają się zrozumieć sens tych rozwiązań, a to jest podstawowa sprawa.

Najważniejsza książka, serwis czy wydarzenie, które rozwinęły Cię w temacie dostępności to:

To było tak dawno, że sięgamy czasów WCAG 1.0. Wszyscy pracujący w Widzialnych od początku, pamiętają to wydarzenie doskonale.

15 lat temu pracowaliśmy w agencji interaktywnej i tworzyliśmy strony internetowe.

Jednym z naszych klientów był Polski Związek Niewidomych w Katowicach. Zrobiliśmy im stronę najlepiej jak umieliśmy i według nas była świetna. Potem Prezes Związku wylał na nas kubek zimnej wody (a może to były pomyje) i okazało się, że są jakieś standardy, że osoby niewidome korzystają z konkretnego oprogramowania itd.

Zaczął się szukanie w Internetach co to za standard, po co to jest, komu to potrzebne i inne „fundamentalne” pytania, które obecnie również słyszymy od developerów.

Takie twarde zderzenie z rzeczywistością (wtedy nazywałem to „drugą” rzeczywistością) otworzyło mi oczy. Dodaliśmy do tego trochę empatii i szczerych chęci i poszło .

A jednym z pierwszych opracowań jakie mi wpadły wtedy w ręce było **W głąb dostępności** z 2002 r. Są to wskazówki dotyczące dostosowania stron skategoryzowane pod kątem potrzeb pięciu użytkowników.

Tvoja rada dla tych co dopiero zaczynają tworzyć Internety:

Zastanów się przez chwilę, kto może siedzieć po drugiej stronie ekranu komputera lub smartfona.

Podpowiem trochę: osoba niewidoma, nierozpoznająca kolorów, głucha, z dwoma rękami w gipsie (fatalne złamanie na motorze i parę miesięcy ze śrubami w kościach) itp.

A teraz pomyśl, że jedna z nich to Ty.

KAMA JANIA

Kama jest senior UX designerem w Objectivity.

Dostępność odkryła dzięki „Niewidzialnej wystawie” polegającej na doświadczaniu świata w całkowitej ciemności, tak aby wczuć się w osobę niewidomą. Jak sama mówi: zdecydowanie polecam to każdemu!

Jeździ na rowerze szosowym i praktykuje jogę. Nie kryję, że mi to tematy zupełnie obce ale i tak twierdzę, że jesteśmy z Kamą bratnimi duszami. A to za sprawą umiłowania kawy i prób łączenia UX z dostępnością, a dostępności z UX.

Czym zajmujesz się na co dzień? Jak wygląda Twój zwykły dzień pracy?

Na co dzień pracuję jako projektantka UX w Objectivity. W mojej pracy bardzo ciężko o rutynę, stąd każdy dzień wygląda inaczej. Na pewno codziennie komunikuję się z zespołem/klientem i dużo się śmieję (słyszę chyba z najgłośniejszego śmiechu w mojej firmie).

Co dla Ciebie oznacza „dostępność”?

Dostępność to dla mnie przede wszystkim użyteczność. Gdy produkt nie jest dostępny, nie jest też użyteczny.

Co w temacie dostępności ostatnio zaskoczyło Cię pozytywnie lub po prostu ucieszyło?

Klienci powoli zaczynają zdawać sobie sprawę, że gdy ich produkt nie będzie spełniał standardów dostępności, to stracą sporą część użytkowników.

Cieszy mnie także promocja dostępności – jest coraz więcej wartościowych artykułów i wydarzeń promujących wiedzę z tego zakresu. Niestety, wciąż spotykam się ze stwierdzeniem, że ta

dostępność to nieciekawa i ograniczająca praca dla projektantów – z czym się zupełnie nie zgadzam.

Najważniejsza książka, serwis czy wydarzenie, które rozwinęły Cię w temacie dostępności to:

- Accessibility for Everyone, Laury Kalbag – pierwsza książka dotycząca dostępności, którą przeczytałam, więc na pewno była dla mnie przełomowa.
- Accessibility Summit w Berlinie – pierwsze wydarzenie dotyczące dostępności, w którym brałam udział. Głowa kipiała mi od zdobytej tam wiedzy.

Twoja rada dla tych co dopiero zaczynają tworzyć Internet:

Nie zapominajcie o dostępności i nie bójcie się jej, dostępności nie zniszczy waszych produktów.

WOJTEK KUTYŁA

Fot. Sylwia Kowalczyk

Wojtek jest niezależnym konsultantem i trenerem UX oraz service design.

To człowiek w stabilnym rozkroku. Mieszka i pracuje w Edynburgu, ale regularnie bywa w Polsce prowadzić warsztaty i biorąc udział w konferencjach.

Tworzy polskojęzycznego bloga Opowieści ze świata UX, a jednocześnie rozwija anglojęzyczną inicjatywę UX Booster.

Swoją przygodę z cyfrowymi produktami i usługami zaczynał gdy Leszek Cichy jako pierwszy Polak zdobywał „Koronę Ziemi”, a ja tańczyłem oberka w Itsukushima-jinja.

Czym zajmujesz się na co dzień? Jak wygląda Twój zwykły dzień pracy?

Pomagam moim klientom zrozumieć, jak tworzyć produkty, które odpowiadają na potrzeby ich klientów, jednocześnie zaspokajając wymagania organizacji. Trzonem mojej działalności jest planowanie strategii UX i koordynowanie trudnych działań projektowych. Prowadzę też szkolenia dla firm oraz szkolenia otwarte.

Pracuję w Wielkiej Brytanii, ale także w Polsce prowadzę szkolenia i staram się pomóc osobom zajmującym się projektowaniem doświadczeń.

Pracę zaczynam o 10 rano. Wcześniej jem śniadanie, biegam, medytuję i czytam książki albo robię dziwne rzeczy w rodzaju ćwiczeń gry na gitarze czy wywoływania filmów. Pracuję nad intensywnymi zadaniami do około 12:30, a potem przygotowuję obiad dla siebie i swojej partnerki, która ma mniej czasu, niż ja. Po wszamaniu pożywienia wracam do pracy i cisnę w taski związane z najmniej ulubionymi czynnościami, czyli sprawdzanie social media czy maili. Popołudnie to czas spotkań, obecnie video, oczywiście.

Pracuję do około 15-15:30, potem mój mózg nie nadaje się do niczego. Po 16 nie sprawdzam żadnych maili, nie pracuję też w weekendy, chyba, że absolutnie nie mam wyjścia. Staram się pracować nie więcej niż trzy dni w tygodniu, ale różnie to wychodzi. Jeśli prowadzę projekt, to oczywiście jest to niemożliwe.

Co dla Ciebie oznacza „dostępność”?

W kontekście Internetu to element projektowania usług i produktów, który pozwala żeby korzystać z nich mógł każdy, bez względu na wybraną przez siebie metodę.

Dostępne rozwiązanie nie utrudnia życia i pozwala wszystkim (nie tylko osobom używającym technologii asystujących) na jego wykorzystanie.

Co w temacie dostępności ostatnio zaskoczyło Cię pozytywnie lub po prostu ucieszyło?

Design Justice Network – jak odkryłem to stowarzyszenie zapisałem się do jego szkockiego oddziału. Ta inicjatywa łączy osoby z całego świata zajmujące się projektowaniem usług i produktów.

Nastawiona jest na promocję dostępności, inkluzywności i proponowanie nowych dróg, omijających paradygmat projektowania wykluczającego systemowo (polecam uwadze koncept W.E.I.R.D). Może jest dla ludzkości, przynajmniej w sferze cyfrowej, jakaś nadzieja.

Najważniejsza książka, serwis czy wydarzenie, które rozwinęły Cię w temacie dostępności to:

- Konferencja Accessibility Scotland, którą współorganizuję, pozwoliła mi poznać wiele zagadnień, na które nie byłem wystawiony w swojej praktyce zawodowej.
- Design Justice Sachy Costanzy-Chook – książka, która otworzyła mi oczy na wiele problemów związanych z dostępnością i inkluzywnością. Choć nie czyta się jej lekko to zdecydowanie warto.

Twoja rada dla tych co dopiero zaczynają tworzyć Internety:

O ile nie jesteś osobą, która żyje z niepełnosprawnością, nie udawaj, że wiesz, czego

potrzebują takie osoby. Sięgaj po ich wsparcie i zamiast symulować ich doświadczenia pozwól im na realny i wymierny wpływ na procesy projektowe. To może oznaczać testy, ale powinno skłaniać się bardziej w kierunku facylitacji działań, które pozwolą takim osobom przejąć pałeczkę.

WCAG to nie wszystko. Zgodność z zestawem regułek nie doprowadzi do zmiany sytuacji osób żyjących z niepełnosprawnościami.

Pracuj z ludźmi, a nie tylko dla ludzi.

MONIKA SZCZYGIELSKA

Monika jest ekspertką ds. dostępności mediów oraz szefową zespołu Dostępni.eu. Prowadzi też zajęcia na UW z dostępności wydarzeń i mierzy się z doktoratem w Instytucie Lingwistyki Stosowanej.

Do dostępności prowadziło ją kilka dróg – babcia, która nie słyszała, doświadczenie czasowej utraty wzroku i utrzymujące się do dziś zawężenie pola widzenia w jednym oku, praca dla europoła, który zajmował się dyrektywą o dostępności i współpraca z Fundacją Widzialni oraz Fundacją Kultury bez barier.

Czym zajmujesz się na co dzień? Jak wygląda Twój zwykły dzień pracy?

Na co dzień szkole, piszę, prowadzę badania, zarządzam firmą. Specjalizuję się w dostępności mediów oraz prawnych aspektach dostępności. Od jakiegoś czasu to moja główna praca, a nie tylko hobby. Dziś nasze napisy dla niesłyszących, tłumaczenia na język migowy i napisy na żywo emitowane są na czterech antenach. Jako Dostępni.eu dostarczamy usługi dla telewizji, instytucji publicznych, uczelni i ngosów.

Mój zwykły dzień pracy jest długi. W pierwszej połowie mam spotkania, prowadzę szkolenia, konsultacje, zarządzam swoim 25 osobowym zespołem. W dzień nadzoruję dostępność wydarzeń lub transmisji online. Od 17.00 do 23.00 koordynuję zespół, który dostarcza napisy na żywo dla telewizji informacyjnej. A jeśli nie mam akurat dyżuru telewizyjnego to piszę analizy, wytyczne, artykuły i swoją pracę doktorską.

Co dla Ciebie oznacza „dostępność”?

Normalność i respektowanie prawa drugiego człowieka do normalności. To taki świat, w którym

ludzie ludziom nie kładą przysłowiowych kłód pod nogi. Ciągłe wierzę, że bariery istnieją głównie w naszych głowach. Jak płachta na byka działa na mnie powiedzenie, że się nie da – nie raz pokazaliśmy, że „nie da się” nie istnieje.

Co w temacie dostępności ostatnio zaskoczyło Cię pozytywnie lub po prostu ucieszyło?

Cieszę mnie, że o dostępności mówi się co raz więcej. Widzę też jak przez dekadę zmieniał się prawo i świadomość ludzi.

Cieszę mnie drobiazgi; że mogę na przykład dodać opis alternatywny do zdjęcia na Facebooku ze smartfona, że oprogramowanie do rozpoznawania mowy działa coraz lepiej, że Głusi skutecznie walczą o swoje prawa, że inauguracja roku akademickiego na kolejnym uniwersytecie będzie bardziej dostępna.

Cieszę mnie też osiągnięciami, że mimo pandemii szybko udało nam się wypracować sposób organizowania dostępnych wydarzeń w ZOOM. Mieliśmy to rozwiązanie szybciej niż nasza konkurencja w Londynie.

Najważniejsza książka, serwis czy wydarzenie, które rozwinęły Cię w temacie dostępności to:

- Krokiem milowym były dla mnie wizyty w Red Bee, głównym dostawcy usług dostępnościowych w Wielkiej Brytanii w 2013 i 2014 roku.
- Szczególnie na początku, inspirowały mnie międzynarodowe konferencje poświęcone dostępności mediów: Languages & the Media czy Media for All.
- Wszędzie, gdzie jestem, zwracam uwagę na rozwiązania z zakresu dostępności. Ciekawość świata bardzo mi w tym pomaga.

Twoja rada dla tych co dopiero zaczynają tworzyć Internet:

- Dużo czytaj.
- Nie wyważaj otwartych drzwi.
- Ucz się, niekoniecznie na swoich błędach.
- Nie rezygnuj przy pierwszych niepowodzeniach.

PAWEŁ CHOIŃSKI

Paweł jest Front-End Developerem w agencji Plej.

Wprawdzie nie ufam za bardzo swojej pamięci, ale zakładam, że poznaliśmy w trakcie jakiegoś szkolenie.

Paweł wkręcił się mocno w dostępność 2 lata temu. Okazało się, że projekt, w którym pracuje musi spełniać wymagania WCAG. I co było robić.

Gdybym kiedyś jakimś cudem polubił ciepło i postanowił wyruszyć na Maltę to Pawła zabieram ze sobą – jako wybitnego znawcę tego kraju.

Czym zajmujesz się na co dzień? Jak wygląda Twój zwykły dzień pracy?

Większość dnia to “przekładanie” tego co przygotowali graficy na kod HTML/CSS/JavaScript. Zajmuje mi to jakieś 90% czasu pracy. Poza tym zdarza mi się też marudzić klientowi lub grafikom, że coś jest kiepskim rozwiązaniem, bo nie spełnia jakiegoś kryterium WCAG. A jeśli akurat nie ma za dużo zadań to staram się przeglądać serwis, który tworzymy i wyłapać popełnione przez nas błędy – szczególnie te związane z dostępnością.

Co dla Ciebie oznacza „dostępność”?

No właśnie tu mam wciąż problem. Z jednej strony bardzo fajna jest definicja mówiąca, że dostępność to dostosowanie stron tak by mogło z nich skorzystać jak najwięcej osób. A z drugiej wciąż z tyłu głowy tłucze mi się, że dostępność to przede wszystkim tworzenie stron tak by osoby z niepełnosprawnościami nie miały z nimi problemów. A to, że przy okazji korzystają na tym inni to tak naprawdę taki mały bonus.

Co w temacie dostępności ostatnio zaskoczyło Cię pozytywnie lub po prostu ucieszyło?

Pozytywnie zaskakują mnie prace nad standardem WCAG. Choć trwają już prace nad projektem Silver (W3C Accessibility Guidelines 3.0), to jednocześnie dość prężnie rozwijany jest WCAG 2.2. Od rekomendacji WCAG 2.0 trzeba było czekać 8 lat by pojawił się pierwszy szkic 2.1, a tu w niecałe 2 lata mamy już pomysły kilku ciekawych dodatkowych kryteriów.

Coraz częściej w dyskusjach na temat SEO i Content Marketingu widzę zwracanie uwagi na rzeczy, które ściśle związane są z dostępnością. Choćby głosy o nieupychaniu bezmyślnie fraz kluczowych w atrybucie <alt> czy stosowanie struktury nagłówków zgodnie z tym jak rekomenduje specyfikacja języka HTML. To cieszy.

Najważniejsza książka, serwis czy wydarzenie, które rozwinęły Cię w temacie dostępności to:

Projektowanie serwisów WWW. Standardy sieciowe Jeffrey’a Zeldmana – moja najważniejsza wciąż książka.

Czytając ją zrozumiałem m.in. dlaczego warto używać standardów sieciowych (takich jak np. WCAG) i czemu semantyka HTML jest tak ważna. Zrozumiałem też, że strony przede wszystkim powinny być tworzone z myślą o użytkownikach, a ci potrafią być różni.

Co ważne czytałem tę książkę w momencie gdy skończyła się moja kilkumiesięczna przygoda z pracą przy pozycjonowaniu. W tamtych czasach naprawdę nie miało to nic wspólnego z dostępnością.

Twoja rada dla tych co dopiero zaczynają tworzyć Internet:

Tworząc strony zastanów się najpierw jak różni ludzie mogą chcieć z nich skorzystać. Spróbuj sobie wyobrazić (lub dowiedzieć się) w jaki sposób korzystają oni z komputera, tabletu, czy telefonu. Zrozumiesz na jakie ograniczenia mogą trafić poruszając się po Twojej stronie.

Wyniki wcześniejszych edycji badania znajdziesz na

kubadebski.pl/profil-dostepnosciorowca